

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — “Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την προώθηση της μικροπιστώσης με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης”»

COM(2007) 708 τελικό/2

(2009/C 77/04)

Στις 13 Νοεμβρίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την προώθηση της μικροπιστώσης με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Ιουλίου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PEZZINI.

Κατά την 447η σύνοδο ολομέλειάς της, της 18ης Σεπτεμβρίου 2008, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής που αποσκοπούν στην περαιτέρω στήριξη της δημιουργίας και της ανάπτυξης των μικροεπιχειρήσεων, καθώς και στην προαγωγή του επιχειρηματικού πνεύματος με στόχο τη διεύρυνση της παραγωγικής και της εργασιακής βάσης της Κοινότητας ενόψει της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας, της συνοχής και της οικονομίας της γνώσης, σύμφωνα με τους στόχους της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας.

1.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει μεν την πρωτοβουλία που αποβλέπει στη δημιουργία μιας νέας κοινοτικής δομής στήριξης για τη μικροπιστώση, αλλά θεωρεί ανεπαρκή την ανάληψη μιας απλής δράσης ενθάρρυνσης απευθυνόμενης στα κράτη μέλη, δεδομένου ότι ο μη τραπεζικός τομέας —εξαιρουμένων των τραπεζικών οδηγιών της ΕΚ— ρυθμίζεται ανεπαρκώς σε πολλά κράτη μέλη και διέπεται από ανομοιογενείς βασικές διατάξεις.

1.3 Η ανάληψη μιας πρότυπης δράσης για την πραγματοποίηση κοινωνικά υπεύθυνων μικροεπενδύσεων, με την από κοινού συμμετοχή τραπεζικών και μη τραπεζικών μικροπιστωτικών ιδρυμάτων σε ένα σύστημα ευρωπαϊκού δικτύου — μέσω της απτής εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης για κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (*Memorandum of Understanding for Socially Responsible Investments*) μαζί με τα μεμονωμένα ιδρύματα και με την υποστήριξη των επαγγελματιών ενώσεων — θα πρέπει, σύμφωνα με τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να έχει κατά προτεραιότητα ως αποδέκτες εκείνους που έχουν αμυδρές πιθανότητες να λάβουν τραπεζική πίστωση με στόχο:

- τη διαμόρφωση σχεδίων πραγματικά παραγωγικής και αξιοπρεπούς εργασίας
- την ενίσχυση και τη διεύρυνση της παραγωγικής, συνεργατικής και εργασιακής βάσης
- την ενεργοποίηση των ικανοτήτων ενδυνάμωσης (*empowerment*) του ατόμου, με την καθιέρωση διαδικασιών για την προσέγγιση, την υποστήριξη και την ενίσχυση των προσώπων που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού από την παραγωγή, την οικονομία και την κοινωνία.

1.4 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η καινοτόμος χρήση των νέων τεχνολογιών στον τομέα της μικροπιστώσης θα είχε ως αποτέλεσμα να διευρυνθεί —με ένα σύστημα μέσω δικτύου— το πεδίο δράσης της μικροχρηματοδότησης, να αυξηθεί ο ανταγωνισμός και άρα να μειωθεί το κόστος για τους χρήστες.

1.5 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια δράση για τη στήριξη της μικροπιστώσης οφείλει να συνοδεύεται από πιστώσεις για την κατάρτιση των ενδιαφερομένων προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη και η επιτυχία τους στην αγορά, να αποτραπεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και να σημειωθεί ολοένα και μεγαλύτερη πρόοδος ενόψει της υλοποίησης των στόχων που προβλέπονται από τη στρατηγική της Λισσαβώνας.

1.6 Παρότι αναγνωρίζει ότι οι αλλαγές που αφορούν το θεσμικό και το νομικό πλαίσιο στήριξης της μικροπιστώσης εναπόκεινται πρωτίστως στα κράτη μέλη και τίθενται σε εφαρμογή μέσω μηχανισμών στο πλαίσιο του ετήσιου κύκλου διακυβέρνησης της διαδικασίας της Λισσαβώνας, η ΕΟΚΕ θεωρεί εντούτοις απολύτως απαραίτητη την ενίσχυση του ευρωπαϊκού συστήματος αναφοράς, με στόχο πιο συγκεκριμένα τα εξής:

- την υλοποίηση ενός δικτύου συμφωνιών για κοινωνικά υπεύθυνες μικροεπενδύσεις (ΜΣ) μεταξύ του υπό σύσταση Ευρωπαϊκού Ταμείου Μικροπιστώσης και των επιμέρους μικροπιστωτικών ιδρυμάτων της επικράτειας, κατά τρόπο ώστε το σύστημα μικροπιστώσης μέσω δικτύου να εδράζεται σε συμβατά πρότυπα από πλευράς ευρωστίας, φερεγγυότητας, διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου⁽¹⁾, διαφάνειας και καταπολέμησης της τοκογλυφίας
- τη διαμόρφωση ενός κοινοτικού συστήματος αξιολόγησης των τραπεζικών και μη τραπεζικών μικροχρηματοδοτικών ιδρυμάτων για τη βελτίωση της ποιότητας, της αξιοπιστίας και της διαθεσιμότητας των πληροφοριών όσον αφορά τον κίνδυνο και την απόδοση, με την υιοθέτηση κοινών μορφών οι οποίες να καθιστούν δυνατή τη διεξαγωγή διαλόγου και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, καθώς και τη χορήγηση σε προσωρινή βάση ενός σήματος ποιότητας ΜΠΠ της ΕΕ για την προσέλκυση κεφαλαίων και για την ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης των δυνητικών δικαιούχων
- την ενεργοποίηση κοινοτικών μέσων για την ενημέρωση και την κατάρτιση των ενδιαφερομένων σχετικά με τις παρεμβάσεις στον τομέα της μικροπιστώσης, όσον αφορά τόσο τις δυνατότητες και τους τρόπους παρέμβασης όσο και τις απαιτήσεις και τις μεθόδους εκπόνησης προτεινόμενων επιχειρηματικών σχεδίων —βάσει απλουστευμένων και τυποποιημένων μορφών— εκ μέρους των δυνητικών δικαιούχων

⁽¹⁾ Πρβλ. τις μελέτες του τμημένου με το βραβείο Νόμπελ Harry Markovitz όσον αφορά τη συσχέτιση μεταξύ διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου, περιορισμού του κινδύνου και αντισταθμίσεων έναντι των διακυμάνσεων που παρατηρούνται ως προς την απόδοση των επενδύσεων (καμπύλη απόδοσης — *efficiency curve*) με αποτέλεσμα τη σταθεροποίηση του οικονομικού κύκλου.

— την εφαρμογή κοινοτικών μέσων για τη συνεχή επιμόρφωση και την κατάλληλη εκπαίδευση (*capacity building*) των διευθυντικών στελεχών και του προσωπικού των τραπεζικών και μη τραπεζικών ΜΠΙ, με βάση κοινές τεχνικές γνώσεις (*know-how*), προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις αλλαγές που συντελούνται στον τομέα της μικροχρηματοδότησης, στις νέες απαιτήσεις των χρηστών και στην ανάγκη καθιέρωσης μιας κοινής βάσης για τη διευκόλυνση του διαλόγου και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή επικράτεια·

— τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος μέσω δικτύου βάσεων δεδομένων, σύμφωνα με εναρμονισμένα κριτήρια τα οποία να επιτρέπουν τη συλλογή και την επεξεργασία τυποποιημένων στοιχείων για τις πραγματοποιούμενες συναλλαγές και τους συνακόλουθους κινδύνους, με πρόσθετο στόχο τη μείωση του κόστους της αξιολόγησης του κινδύνου (*risk assessment*) που είναι εγγενής στις επιμέρους συναλλαγές μικροπιστώσεων.

1.7 Όσον αφορά την πρόταση για τη δημιουργία μιας ειδικής κοινοτικής δομής στήριξης για τη μικροπίστωση στο τμήμα JEREMIE του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι μια τέτοια λύση δεν θα επέτρεπε ούτε την παροχή βέλτιστης διαφάνειας στην πρωτοβουλία —ενώ συγχρόνως θα περιόριζε τον συντονιστικό της ρόλο έναντι των διαφόρων ήδη υφισταμένων πρωτοβουλιών— αλλά ούτε και την προσθήκη άλλων δραστηριοτήτων στις δραστηριότητες τεχνικής βοήθειας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα ήταν συνεπώς σκόπιμο να συσταθεί ένα ανεξάρτητο τμήμα το οποίο θα μπορούσε να εκτελεί χρέη ταμείου μικροπίστωσης.

1.8 Η χρηματοδότηση και η τεχνική βοήθεια που θα παρέχονται από την προαναφερθείσα νέα δομή δεν θα πρέπει εξάλλου να απευθύνονται μόνο στα νέα και στα μη τραπεζικά ΜΠΙ, αλλά να καλύπτουν κατά προτίμηση όλα τα συναφή ιδρύματα προκειμένου να μην προκαλούνται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

1.9 Η κοινοτική πρωτοβουλία για τη μικροχρηματοδότηση θα πρέπει επίσης να προβλέπει την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου μεταξύ των διάφορων φορέων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών δικτύων ανταλλαγής ορθών πρακτικών, όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μικροχρηματοδότησης (*European Microfinance Network*), το Κέντρο Μικροχρηματοδότησης για την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (MFC) και η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για τη μικροχρηματοδότηση.

1.10 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η πρωτοβουλία για τα ΜΠΙ πρέπει να προωθήσει το ρόλο των επιχειρηματικών ενώσεων όσον αφορά την αξιολόγηση της αξιοπιστίας και της ικανότητας των προτεινόμενων, την ανάπτυξη ενός ισχυρού δυναμικού από πλευράς σχέσεων και εμπιστοσύνης, καθώς και την υποστήριξη και την παροχή συμβουλών— με στόχο να αναδειχθούν οι ικανότητες αυτονομίας των δικαιούχων και συγχρόνως να μειωθούν και να απλοποιηθούν οι διοικητικές δαπάνες, ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με την προετοιμασία των επιχειρηματικών σχεδίων.

1.11 Η δημιουργία ενός Ταμείου για τη Μικροπίστωση, ορθολογικά συνδεδεμένου με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με τις κρατικές διοικήσεις⁽³⁾, με τις επαγγελματικές οργανώσεις, καθώς και με τις κοινοπραξίες και τις συμπράξεις εγγυοδοσίας, θα μπορούσε να αποδειχθεί σημαντική για τον προσανατολισμό της χρηματοοικονομικής τεχνικής σε μορφές «κοινωνικής διαχείρισης» της πίστωσης.

(3) Σε πολλά κράτη μέλη, οι περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις υποστηρίζουν την ανάπτυξη των ΜΜΕ με την παροχή χρηματοδοτήσεων προοριζόμενων για τις κοινοπραξίες και τις συμπράξεις εγγυοδοσίας.

1.12 Μια κοινωνική θεώρηση της πίστωσης, η οποία θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία Ταμείου Μικροπίστωσης, είναι στενά συνδεδεμένη με τις αρχές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και με τις αξίες που διαπνέουν τη βελτίωση και τη διάδοση της απασχόλησης.

1.13 Η υποστήριξη της περιβαλλοντικής πιστοποίησης σύμφωνα με το Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου (EMAS) μπορεί —καλύτερα από άλλα μέσα— να ευνοήσει την κοινωνική ανάπτυξη των επιχειρήσεων και να διευκολύνει τη συνειδητοποιημένη διάδοση ενός Ταμείου Μικροπίστωσης.

2. Εισαγωγή

2.1 Το Παρατηρητήριο για τις ΜΜΕ διαπίστωσε τον Απρίλιο του 2007 ότι το σημαντικότερο εμπόδιο που τροχοπεδεί την καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών στην περίπτωση των ευρωπαϊκών ΜΜΕ είναι η πρόσβαση στην πίστωση, ακολουθούμενη από τη δυσκολία εξεύρεσης εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, ενώ στην περίπτωση των μεγαλύτερων επιχειρήσεων το βασικό πρόβλημα συνίσταται στο ανθρώπινο δυναμικό.

2.2 Τα κυριότερα κενά που διαπιστώνονται στην αγορά αφορούν την έλλειψη κεφαλαίων εκκίνησης, την ανεπάρκεια των πόρων και την ακαταλληλότητα της ζήτησης. Με την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών ασχολείται η ανακοίνωση της Επιτροπής που φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβώνας: Χρηματοδότηση της ανάπτυξης των ΜΜΕ — Προσθήκη ευρωπαϊκής αξίας»⁽⁴⁾, σχετικά με την οποία η ΕΟΚΕ είχε επανειλημμένα τη δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις της⁽⁵⁾.

2.3 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ επεσήμανε ότι «κρίνεται σκόπιμο να ενταθούν οι πολιτικές που αποσκοπούν στην παροχή βοήθειας για τη δημιουργία και την ανάπτυξη επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της μείωσης του χρόνου και του κόστους για την ίδρυση επιχειρήσεων, μέτρων για τη βελτίωση της πρόσβασης στο κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου, του πολλαπλασιασμού των προγραμμάτων επιχειρηματικής κατάρτισης, δράσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε δίκτυα και υπηρεσίες κοινής ωφελείας και της καθιέρωσης πυκνότερου δικτύου υπηρεσιών υποστήριξης των μικρών επιχειρήσεων»⁽⁶⁾.

2.3.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει, όπως έχει ήδη υπογραμμίσει σε προγενέστερες γνωμοδοτήσεις της⁽⁷⁾, ότι «οι κοινοπραξίες, οι διάφορες ενώσεις και εταιρείες αμοιβαίας συνδρομής (*mutuals*)», καθώς και οι νεωτεριστικές νέες επιχειρήσεις και πολύ μικρές επιχειρήσεις, μπορούν να συμβάλουν στην ώθηση της ανταγωνιστικότητας και της ικανότητας καινοτομίας στην ΕΕ».

2.4 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ τόνισε ότι «ένα καιρίο ζήτημα είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές αγορές» και ότι «οι τράπεζες και οι λοιποί χρηματοοικονομικοί παράγοντες, όπως τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, πρέπει να ενθαρρυνθούν να υιοθετήσουν μια θετικότερη στάση απέναντι στην ανάληψη κινδύνων»⁽⁸⁾.

(3) COM(2006) 349 τελικό της 29ης Ιουνίου 2006.

(4) Γνωμοδότηση CESE 599/2007, ΕΕ C 168 της 20.7.2007, σελ. 1 — Εισηγητές: οι κ.κ. VAN IERSEL και GIBELLIERI.

(5) Γνωμοδότηση CESE 982/2007, ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σελ. 8 — Εισηγήτρια: η κ. FAES.

(6) Γνωμοδότηση CESE 1485/2005 σχετικά με τη θέπιση προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013), Εισηγητές: ο κ. WELSCHKE και η κ. FUSCO.

(7) Πρβλ. υποσημειώσεις 4 και 5.

2.5 Το φθινόπωρο του 2007 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανήγγειλε την εξέταση μιας σειράς πρωτοβουλιών για τις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης και μιας ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για τη δημιουργία μιας νέας δομής στήριξης της μικροπιστώσης ⁽⁸⁾.

2.6 Η μικροπιστώση αναγνωρίζεται κατά γενική ομολογία ότι αποτελεί ένα χρηματοδοτικό μέσο το οποίο ασκεί μεν μεγάλη επίδραση στην επιχειρηματικότητα, στην οικονομική ανάπτυξη και στην παραγωγική κοινωνική ένταξη, αλλά συγχρόνως παρουσιάζει ακόμη πολλές ελλείψεις και ατέλειες οφειλόμενες στις δυσκολίες που υφίστανται όσον αφορά την εξασφάλιση επενδύσεων σε επιχειρηματικό κεφάλαιο εκκίνησης, ιδιαίτερα δε σε περίπτωση που ο αιτών είναι άνεργος, έχει μεταναστεύσει πρόσφατα, ανήκει σε κάποια εθνοτική μειονότητα ή διαμένει σε μια περιοχή σύγκλισης.

2.7 Ένα άλλο πρόβλημα προκύπτει από το γεγονός ότι το εκάστοτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μπορεί να πραγματοποιήσει οικονομίες κλίμακας που σχετίζονται με το σταθερό κόστος συναλλαγής, όπως στην περίπτωση της συλλογής πληροφοριών, της αξιολόγησης και της παρακολούθησης του δανείου. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικροδανείων τα οποία χορηγούνται σε αυτοαπασχολούμενους και σε ΜΜΕ που δεν έχουν επαρκή διαφάνεια και διαθέτουν περιορισμένη ικανότητα παροχής των απαραίτητων πληροφοριών στο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

2.8 Ο διεθνής ορισμός της μικροπιστώσης συνίσταται στη χορήγηση δανείων — κάτω των 25 000 ευρώ στην Ευρώπη ⁽⁹⁾ και των 100 000 δολαρίων (USD) στις Ηνωμένες Πολιτείες — σε δικαιούχους με χαμηλό εισόδημα οι οποίοι δεν έχουν κατά κανόνα πρόσβαση στην τραπεζική πίστωση ή δεν είναι επαρκώς φερέγγυοι ή/και επειδή το κόστος συναλλαγής θεωρείται υπερβολικά υψηλό ⁽¹⁰⁾. Η καταναλωτική πίστη δεν εμπίπτει στον ορισμό της μικροπιστώσης.

2.9 Η ΕΟΚΕ συμερίζεται την άποψη της Επιτροπής σχετικά με το σημαντικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η μικροπιστώση στην υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και θεωρεί κεφαλαιώδους σημασίας τη διαφύλαξη της βασικής αποστολής που συνίσταται στην ενθάρρυνση της αύξησης της αυτοαπασχόλησης και της ανάπτυξης μικροεπιχειρήσεων, χωρίς αυτή να μετατραπεί σε μια απλή κοινωνική ενίσχυση.

2.10 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η μικροπιστώση στην ΕΕ πρέπει να χρησιμεύσει για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που οφείλονται στην αποτυχία της αγοράς να διασφαλίσει την πρόσβαση των επιχειρηματιών στην πίστωση που είναι απαραίτητη για την έναρξη ή την επέκταση οικονομικά αποδοτικών δραστηριοτήτων, ακόμη και στο πλαίσιο της πολιτικής για την αναπτυξιακή ενίσχυση και συνεργασία ⁽¹¹⁾.

2.11 Σε κοινοτικό επίπεδο, ο μηχανισμός εγγύησης της μικροπιστώσης που προβλέπεται από το CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme — Πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία), με την υποστήριξη του ΕΤΕ ⁽¹²⁾, παρέχει ένα σύνολο εγγυήσεων της μικροπιστώσης που χορηγείται από τοπικά ιδρύματα σε μικροεπιχειρήσεις ⁽¹³⁾.

⁽⁸⁾ Η Επιτροπή είχε, ήδη από το 1997, οργανώσει με το ΕΤΕ την παροχή στήριξης στη μικροπιστώση, μέσω του μηχανισμού εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ.

⁽⁹⁾ SEC(2004)1156. Πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία· απόφαση αριθ. 1639/2006/ΕΚ.

⁽¹⁰⁾ Πρβλ. τον δικτυακό τόπο Eurofi France στη διεύθυνση: www.eurofi.net

⁽¹¹⁾ Πρβλ. τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1905/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού χρηματοδότησης της αναπτυξιακής συνεργασίας.

⁽¹²⁾ Το ΕΤΕ, Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

⁽¹³⁾ Για τον ορισμό των μικροεπιχειρήσεων πρβλ. τη σύσταση 2003/361/ΕΚ.

Εντούτοις, δεν υφίσταται επί του παρόντος καμία συγκεκριμένη κοινοτική νομοθεσία για τη μικροπιστώση, εκτός από τη νομοθεσία που διέπει την τραπεζική μικροπιστώση η οποία υπόκειται στους ευρωπαϊκούς τραπεζικούς κανονισμούς ⁽¹⁴⁾ και πέραν των αναφορών που πραγματοποιούνται στη μικροπιστώση σε διάφορα προγράμματα και κοινοτικές πρωτοβουλίες ⁽¹⁵⁾.

2.12 Εξάλλου, ο τομέας της μικροπιστώσης ρυθμίζεται κανονιστικά και διευθετείται με διαφορετικό τρόπο στα μεμονωμένα κράτη μέλη. Μόνο δύο κράτη μέλη διαθέτουν συγκεκριμένη νομοθεσία η οποία διέπει τον μη τραπεζικό τομέα της μικροχρηματοδότησης ⁽¹⁶⁾, παρότι νόμοι για την καταπολέμηση της τοκογλυφίας υπάρχουν σε τέσσερα άλλα κράτη μέλη ⁽¹⁷⁾.

2.13 Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ότι αποτελεί άμεση προτεραιότητα η «περαιτέρω διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων βάσει των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ» ⁽¹⁸⁾ και «να προωθηθεί μεγαλύτερη συνολική συμμετοχή στην αγορά εργασίας και να καταπολεμηθεί η κατάτμηση της αγοράς εργασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί ενεργός κοινωνική ένταξη».

2.14 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένα ευρύτερο νομικό πλαίσιο και πλαίσιο υποστήριξης θα μπορούσε να συμβάλει περισσότερο στην προώθηση της δημιουργίας νέων παραγωγικών επιχειρήσεων και στην εδραίωσή τους, καθώς και στην αποτροπή των κινδύνων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού από το παραγωγικό σύστημα που ενδέχεται να τροφοδοτήσουν κοινωνικά και εγκληματικά φαινόμενα τα οποία αποτελούν μάστιγα, όπως η προσφυγή στην τοκογλυφία.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Η Επιτροπή προτείνει δύο γραμμές δράσης:

— ανάληψη ενός προγράμματος μεταρρύθμισης εκ μέρους των κρατών μελών με στόχο τη βελτίωση των όρων για τη μικροπιστώση σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες και προτεραιότητες και με δυνατότητα κοινοτικής βοήθειας για τον καθορισμό ποσοτικών στόχων και ορθών πρακτικών·

— δημιουργία μιας νέας δομής στήριξης για τη μικροπιστώση στο τμήμα JEREMIE, με στόχο την παροχή τεχνικής βοήθειας και γενικής στήριξης για την εδραίωση και την ανάπτυξη των μικροπιστωτικών οργανισμών/ιδρυμάτων και την ανάληψη ενδεδειγμένων δράσεων από πλευράς ενημέρωσης και επικοινωνίας.

⁽¹⁴⁾ Οδηγία 2006/48/ΕΚ — (Οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις).

⁽¹⁵⁾ Πρβλ. την πρωτοβουλία JEREMIE· την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και την απασχόληση (απόφαση 98/347/ΕΚ)· το πολυετές πρόγραμμα για τις ΜΜΕ· το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (απόφαση 1639/2006/ΕΚ)· το ΕΓΤΑΑ — Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1698/2005)· το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1927/2006).

⁽¹⁶⁾ Γαλλία και Ρουμανία. Επιπλέον, τα νομικά συστήματα του Ηνωμένου Βασιλείου και της Φινλανδίας προβλέπουν ορισμένες εξαιρέσεις στον εν λόγω τομέα, παρότι δεν υφίσταται συγκεκριμένη νομοθεσία.

⁽¹⁷⁾ Βέλγιο, Γερμανία, Ιταλία και Πολωνία.

⁽¹⁸⁾ 13-14 Μαρτίου 2008, σημείο 11.

4. Πλαίσιο για την ανάπτυξη της μικροπιστώσης προς όφελος της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης

4.1 Η μικροπιστώση αποτελεί μοχλό κοινωνικής ένταξης και επιτρέπει στα οικονομικά ευάλωτα άτομα και στις επιχειρήσεις που αποκλείονται από το συμβατικό τραπεζικό σύστημα να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους οι οποίοι είναι απολύτως απαραίτητοι για την ανάληψη και την ανάπτυξη προσοδοφόρων δραστηριοτήτων.

4.2 Σε κοινοτικό επίπεδο, ο νόμος για τις Μικρές Επιχειρήσεις της Ευρώπης (Small Business Act for Europe — SBAE) ⁽¹⁹⁾ —ο οποίος έχει ως δεδηλωμένο στόχο τον καθορισμό συγκεκριμένων μέτρων και αρχών για τη βελτίωση του περιβάλλοντος των ευρωπαϊκών ΜΜΕ— θα πρέπει να επιτρέπει τον εντοπισμό και την κατάργηση των εμποδίων που παρακωλύουν την απελευθέρωση του δυναμικού των μικρών επιχειρήσεων, με την καταβολή μεγαλύτερων προσπαθειών απλοποίησης, με τη βελτίωση της πρόσβασης στην πίστωση, και με τον καθορισμό ενδεδειγμένων κανόνων για την ενέργεια και το περιβάλλον.

4.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, θα ήταν επίσης σκόπιμο να υπάρξει καλύτερος συντονισμός των πολυάριθμων μέσων που προβλέπονται σε αυτό το πλαίσιο, με την αξιοποίηση της εμπειρίας που αντλήθηκε από τα μέσα που έχουν υλοποιηθεί στο παρελθόν έως τα υφιστάμενα μέσα για τη μικροπιστώση, όπως επισημαίνεται από την ίδια την Επιτροπή στην ανακοίνωσή της ⁽²⁰⁾. Τα μέσα αυτά είναι πιο συγκεκριμένα τα εξής:

- η πρωτοβουλία JEREMIE·
- οι εγγυήσεις που προβλέπονται για τη μικροπιστώση από το πρόγραμμα CIP ⁽²¹⁾ το EMN και το MFC ⁽²²⁾ του προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού·
- οι πρωτοβουλίες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)·
- τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης του ΕΓΤΑΑ ⁽²³⁾.

4.3.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο, κατά τη διαμόρφωση της νέας κοινοτικής δράσης για τη μικροπιστώση, να ληφθούν δεόντως υπόψη οι θετικές εμπειρίες που επιτεύχθηκαν στο πλαίσιο της ανάπτυξης και της πολυετούς απτής εφαρμογής του προγράμματος πλαισίου ΕΕ/ΑΚΕ για τη μικροπιστώση (ΕΥ/ΑΚΡ Microfinance Framework Programme) της ΓΔ EurorAid.

4.4 Η χρηματοοικονομική τεχνική και το «Ευρωπαϊκό Ταμείο Μικροπιστώσης»

4.4.1 Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80 ⁽²⁴⁾ —και ειδικότερα χάρη στον προβληματισμό και στις προτάσεις που προέκυψαν από τις συζητήσεις στο πλαίσιο των «ευρωπαϊκών διασκέψεων

για τη βιοτεχνία και τις μικρές επιχειρήσεις» ⁽²⁵⁾— τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προώθησαν και υποστήριξαν το πνεύμα της χρηματοοικονομικής τεχνικής ⁽²⁶⁾.

4.4.2 Η ανάγκη ανάληψης απτής δράσης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην πίστωση και να διαμορφωθεί η χρηματοοικονομική τεχνική ώθησε την Επιτροπή και την ΕΤΕ, υπό την πίεση και των ευρωπαϊκών οργανώσεων των μικρών επιχειρήσεων, να προβούν στη σύσταση του ΕΤΕ ⁽²⁷⁾ το οποίο — έπειτα από ένα πρώτο σύντομο διάστημα παράλληλης ενασχόλησης με την υποστήριξη των δικτύων επικοινωνιών ⁽²⁸⁾, επικεντρώθηκε στη στήριξη παρεμβάσεων προς όφελος των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), με την παροχή διαφόρων μορφών εγγυήσεων και κυρίως με δράσεις στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής τεχνικής.

4.4.3 Χάρη τόσο στα πολυετή προγράμματα της Επιτροπής για τις πολύ μικρές, τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις όσο και στη συνεργασία —και πιο πρόσφατα μέσω του πρώτου υποπρογράμματος του CIP ⁽²⁹⁾— οι ενέργειες στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής τεχνικής αναπτύχθηκαν διαμέσου:

- εγγυήσης δανείων που παραχωρείται στις κοινοπραξίες και στις συμπράξεις εγγυοδοσίας των ΜΜΕ·
- εγγυήσης με τιτλοποίηση ⁽³⁰⁾ του κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου των κοινοπραξιών και των συμπράξεων εγγυοδοσίας·
- εγγυήσης κεφαλαίου που παρέχεται με ενδιάμεση χρηματοδότηση ⁽³¹⁾·
- επενδύσεων σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, υποστήριξης της οικολογικής καινοτομίας, μεταφοράς τεχνολογίας·
- παρεμβάσεων των «επιχειρηματικών αγγέλων» (ανεπίσημων ιδιωτικών επενδυτών).

⁽²⁵⁾ 1990: Αβινιόν· 1994:Βερολίνο· 1997: Μιλάνο.

⁽²⁶⁾ Η χρηματοοικονομική τεχνική βασίζεται στην αρχή σύμφωνα με την οποία η χρηματοδοτική στήριξη ενός μικροεπιχειρηματία που επιθυμεί να αναλάβει μια νέα δραστηριότητα ή να επενδύσει σε νέα προϊόντα ή σε νέες διαδικασίες δεν μπορεί να περιορίζεται στη σχέση μεταξύ του μικροεπιχειρηματία και του χρηματοδοτικού ιδρύματος, αλλά— λαμβανομένης υπόψη της κοινωνικής αποστολής της επιχείρησης —πρέπει να συμπεριλαμβάνει και άλλους φορείς οι οποίοι να επωμίζονται ευθύνες σε διάφορα επίπεδα και να μοιράζονται μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου και των δαπανών.

⁽²⁷⁾ ΕΤΕ, Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Συστάθηκε το 1994 και έλαβε ώθηση από την τότε Γενική Διεύθυνση XXIII (επρόκειτο για τη Γενική Διεύθυνση που ήταν επιφορτισμένη με τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων και της βιοτεχνίας, χάρη στην οποία κατεστη δυνατή η διοργάνωση των «ευρωπαϊκών διασκέψεων») και από τη Γενική Διεύθυνση II (Οικονομικά και Δημοσιονομικά Θέματα). Στο ΕΤαΕ διατέθηκε αρχικά ποσό 1 δισεκατομμυρίου EC, από την ΕΤΕπ, 800 εκατομμυρίων ECU από την Επιτροπή και 200 εκατομμυρίων ECU με τη μορφή εταιρικών μεριδίων ύψους 2 εκατομμυρίων ECU έκαστο, προερχόμενων από τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Περισσότερα από πενήντα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συμμετείχαν εξ αρχής στην εν λόγω πρωτοβουλία.

⁽²⁸⁾ Πρβλ. Μητροπολιτική Περιοχή της Λίλλης.

⁽²⁹⁾ CIP, Υποπρόγραμμα 1: Στήριξη της επιχειρηματικότητας. Υποπρόγραμμα 2: Στήριξη των ΤΠΕ. Υποπρόγραμμα 3: Στήριξη του προγράμματος «Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη».

⁽³⁰⁾ Η τιτλοποίηση πραγματοποιείται με την εκχώρηση ενός μέρους ή του συνόλου του ποσού του χρέους μιας κοινοπραξίας/συμπράξης εγγυοδοσίας (ή μιας τράπεζας) σε ειδικευμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να είναι σε θέση, ιδίως οι κοινοπραξίες και οι συμπράξεις εγγυοδοσίας, να μεγιστοποιήσουν τις δυνατότητές τους όσον αφορά την παροχή πιστωτικών εγγυήσεων στις επιχειρήσεις.

⁽³¹⁾ Η ενδιάμεση χρηματοδότηση (mezzanine finance) βασίζεται περισσότερο στις αναμενόμενες ταμειακές ροές των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων παρά σε εμπράγματα εγγυήσεις και μπορεί να λάβει τις εξής δύο μορφές: (1) Δευτερεύον χρέος (δάνειο με σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο)· (2) Ισότιμη επένδυση (Equity kicker) — ο δανειστής/επενδυτής δικαιούται ένα μερίδιο επί του ποσοστού αύξησης της αξίας της ιδιοκτησίας στην οποία αναφέρεται το δάνειο. Η προθεσμία λήξης της ενδιάμεσης χρηματοδότησης κυμαίνεται από 4 έως 8 έτη.

⁽¹⁹⁾ Πρβλ. επίσης εν προκειμένω τη γνωμοδότηση CESE 977/2008 — Εισηγητής: ο κ. Carpellini.

⁽²⁰⁾ Πρβλ. COM (2007) 708, παράρτημα 3.

⁽²¹⁾ CIP, Competitiveness and Innovation Program 2007-2013 (Πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία 2007-2013).

⁽²²⁾ EMN, European Microfinance Network (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μικροχρηματοδότησης)· MFC, Microfinance Center (Κέντρο Μικροχρηματοδότησης για την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη).

⁽²³⁾ ΕΓΤΑΑ, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

⁽²⁴⁾ 1982: Ευρωπαϊκό έτος βιοτεχνίας και μικρών επιχειρήσεων.

4.4.4 Η ΕΟΚΕ είχε επανειλημμένα τη δυνατότητα να εκφράσει την ικανοποίησή της για τις παρεμβάσεις που υλοποιούνται από την Επιτροπή, την ΕΤΕ και το ΕΤΕ, ιδίως κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαπενταετίας, με στόχο τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ έχει αναγνωρίσει την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό της χρηματοδοτικής στήριξης που παρέχεται στις ΜΜΕ ⁽³²⁾ από την ΕΤΕ, αλλά θεωρεί επίσης σκόπιμο τον πολλαπλασιασμό των προσπαθειών που καταβάλλονται μέσω προγραμμάτων προσδιοριζόμενων σε συμφωνία με:

- την ΕΤΕ, όσον αφορά τα κεφάλαια, και με το ΕΤΕ, όσον αφορά τις εγγυήσεις·
- τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των επιμέρους κρατών·
- τις οργανώσεις εκπροσώπησης των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων·
- τις κοινοπραξίες και τις συμπράξεις εγγυοδοσίας, οι οποίες λειτουργούν ήδη σύμφωνα με τη χρηματοοικονομική τεχνική, παρέχοντας εγγυήσεις επί ποσοστού κυμαινόμενου μεταξύ 50 και 80 % του δανείου που εκχωρείται στις επιχειρήσεις.

4.4.5 Σε επίπεδο μεμονωμένων κρατών θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα δίκτυο «**Κεφαλαίων μικροπιστώσης**», χρηματοδοτούμενο με «κυλιόμενα» κονδύλια προερχόμενα από την ΕΤΕ και επωφελούμενο από πρόσθετες εγγυήσεις παρεχόμενες από το ΕΤΕ, το οποίο καλό θα ήταν να διαρθρωθεί σε διάφορα επίπεδα. Σε επίπεδο περιφερειών (NUTS II) και επαρχιών (NUTS III), η χορήγηση των δανείων θα μπορούσε να πραγματοποιείται μέσω των κοινοπραξιών και των συμπράξεων εγγυοδοσίας, όπου αυτές υπάρχουν ⁽³³⁾. Οι κοινοπραξίες και οι συμπράξεις εγγυοδοσίας διαθέτουν ήδη αξιολογημένη εμπειρία στον τομέα του κεφαλαίου εκκίνησης και θα μπορούσαν να παρέχουν και αυτές εγγυήσεις δανείων, με τη βοήθεια ενδεδειγμένου κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου καλυπτόμενο με πρόσθετη εγγύηση από το ΕΤΕ.

4.4.5.1 Αυτή η νέα πρόταση χρήζει διευκρίνισης σχετικά με τη δημιουργία Ταμείου Μικροπιστώσης από την ΕΤΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στόχος της εν λόγω πρωτοβουλίας είναι να υποστηριχθούν τα μικροπιστωτικά ιδρύματα σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή επικράτεια μέσω της παροχής χρηματοδότησης (επιχορηγήσεις, δάνεια, σύστημα ενδιάμεσης χρηματοδότησης ή ισότιμης επένδυσης), αλλά και τεχνικής βοήθειας. Το εν λόγω Ταμείο Μικροπιστώσης βρίσκεται υπό σύσταση από το ΕΤΕ, με αρχικό κεφάλαιο ανερχόμενο περίπου σε 40 εκατομμύρια ευρώ (από τα οποία τα 20 εκατομμύρια προέρχονται από την ΕΤΕ) για την παροχή στήριξης και, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, θα πρέπει στο μέλλον το ΕΤΕ να διαχειρίζεται το ταμείο αυτό.

4.4.6 Το μικροδάνειο θα μπορούσε να επαρκεί για την αγορά των υλικών και του βασικού εξοπλισμού που απαιτούνται για την έναρξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας ή για την αντικατάσταση του εξοπλισμού που πάντοτε χρειάζεται μια μικροεπιχείρηση ⁽³⁴⁾.

4.4.6.1 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη μικροπιστώση που απευθύνεται στις γυναίκες επιχειρηματίες. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην ευελιξία, στους όρους και στα κριτήρια χορήγησης της πίστωσης προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία αντικειμενικών συνθηκών κοινωνικής και ψυχολογικής δυσφορίας που ενδέχεται να ενταθούν λόγω:

- υπαγωγής τους σε μειονότητες·
- δύσκολων οικογενειακών καταστάσεων·
- τάσεων προς τον κοινωνικό αυτοαποκλεισμό.

4.4.6.2 Στους όρους και στη διαχείριση της μικροπιστώσης για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από γυναίκες θα πρέπει να ληφθεί πρωτίστως υπόψη η δυνατότητα κοινωνικής και οικονομικής ένταξης και επανένταξης των γυναικών στον παραγωγικό ιστό της κοινωνίας, δεδομένης της ανάγκης για την καταπολέμηση της ανυποληψίας και για την ενίσχυση της ανάπτυξης του επιχειρηματικού πνεύματος και των ικανοτήτων ανάληψης μεγαλύτερων ευθυνών και κινδύνων.

4.4.7 Το μικροδάνειο θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθεί για την παροχή μιας ευκαιρίας στους νέους που επιθυμούν να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση, οι οποίοι μπορεί να διαθέτουν ικανοποιητική επαγγελματική κατάρτιση αλλά να στερούνται των οικονομικών μέσων που είναι απαραίτητα για την έναρξη μιας ανεξάρτητης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

4.4.7.1 Η πρώτη εγγύηση δανείου που πρέπει ούτως ή άλλως να παρέχεται από ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, τραπεζικό ή μη τραπεζικό, συνίσταται στον αγοραζόμενο εξοπλισμό. Εντούτοις, αυτό που ωθεί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να επιδεικνύουν λιγότερη αυστηρότητα κατά την χορήγηση των δανείων ⁽³⁵⁾ είναι η ύπαρξη ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Μικροπιστώσης, το οποίο διαθέτει αφενός τα χρηματοδοτικά κονδύλια και την απαιτούμενη εμπειρία αφενομένου να παρεμβαίνει κατά διαστήματα —μέσω του ΕΤΕ, των κοινοπραξιών και των συμπράξεων εγγυοδοσίας και των επαγγελματικών οργανώσεων— για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων συσσωρευμένων χρεών και είναι αφετέρου ικανό και πρόθυμο να συμβάλει στην καλύτερωση βέλτιστων προτύπων από πλευράς ευρωστίας, διαφθοροποίησης και βελτίωσης της παραγωγής, διαφάνειας και καταπολέμησης της τοκογλυφίας ⁽³⁶⁾.

4.4.8 Σύμφωνα με έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σχετικά με τις περιπτώσεις αφερεγγυότητας των μικροεπιχειρήσεων διαπιστώθηκε ότι, κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας στις σημαντικότερες χώρες της ΕΕ, οι περιπτώσεις αφερεγγυότητας δεν υπερβαίνουν το 4 % των χορηγηθέντων δανείων ⁽³⁷⁾. Δεδομένου ότι το εν λόγω ποσοστό είναι χαμηλότερο του 5 %, αυτό σημαίνει ότι για την εγγύηση των δανείων που χορηγούνται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορεί να χρησιμοποιηθεί **πολλαπλασιαστής ίσος με 20**.

4.4.9 Με πολλαπλασιαστή 20 και με εγγύηση δανείου η οποία καλύπτει ποσοστό 50 % σε περίπτωση αφερεγγυότητας κάθε μεμονωμένου οφειλέτη, μια κοινοπραξία ή σύμπραξη εγγυοδοσίας με κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου της τάξεως του 1 εκατομμυρίου ευρώ θα μπορούσε να εγγυάται δάνεια ανερχόμενα μέχρι 40 εκατομμύρια ευρώ σε μεγάλο αριθμό επιχειρηματιών ⁽³⁸⁾.

⁽³²⁾ Η χρηματοοικονομική τεχνική, η οποία αφαιρεί ένα σημαντικό ποσοστό του επομιζόμενου κινδύνου, παρέχει στα εν λόγω ιδρύματα τη δυνατότητα να εκχωρούν δάνεια ευκολότερα και με μικρότερο κόστος, ιδίως σε νέους και ελάχιστα γνωστούς επιχειρηματίες.

⁽³⁶⁾ Η ανάληψη κοινών δράσεων μεταξύ τραπεζών και επαγγελματικών ενώσεων για τη βελτίωση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης των μικροεπιχειρήσεων αναφέρεται ήδη στα έγγραφα της πρώτης ευρωπαϊκής διάσκεψης για τη βιοτεχνία που διοργανώθηκε στην Αβινιόν το 1990, καθώς και στη δεύτερη συναφή διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο το 1994. Τέτοιες δράσεις αναπτύχθηκαν ειδικότερα στο πλαίσιο του συστήματος των «Λαϊκών γερμανικών τραπεζών» από κοινού με τις επαγγελματικές οργανώσεις του κλάδου (ZDH).

⁽³⁷⁾ Πρβλ. *FedartFidi UE*, Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία κοινοπραξιών και συμπράξεων εγγυοδοσίας στον κλάδο της βιοτεχνίας, για τα κράτη όπου υπάρχουν και λειτουργούν τέτοια συστήματα εγγυοδοσίας.

⁽³⁸⁾ Το 5 % των 40 εκατομμυρίων ευρώ είναι 2 εκατομμύρια ευρώ· εντούτοις, δεδομένου ότι οι κοινοπραξίες και οι συμπράξεις εγγυοδοσίας καλύπτουν μόνο το 50 % ενός μη εξοφληθέντος δανείου, απαιτείται συνολικά μόνο 1 εκατομμύριο ευρώ από το κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου που έχουν στη διάθεσή τους. Η τιτλοποίηση αυτού του κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου μπορεί να επιτρέψει στις κοινοπραξίες και στις συμπράξεις εγγυοδοσίας να προβούν στη χορήγηση νέων δανείων μέχρι ένα νέο ανώτατο όριο 40 εκατομμυρίων ευρώ.

⁽³²⁾ <http://www.eib.org/projects/publications/sme-consultation-2007-2008.htm>

⁽³³⁾ Το σύστημα των κοινοπραξιών και των συμπράξεων εγγυοδοσίας είναι καλά εδραιωμένο σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και έχει ενεργό παρουσία σε επίπεδο ευρωπαϊκής ομοσπονδίας.

⁽³⁴⁾ Οι μικροεπιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν ποσοστό 94 % του συνόλου των, μη γεωργικών, ιδιωτικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη.

4.4.9.1 Το σύστημα των κοινοπραξιών και συμπράξεων εγγυοδοσίας κατέστησε δυνατή, μέσω της παροχής εγγυήσεων, τη διάθεση περίπου 6 δισεκατομμυρίων ευρώ για τη χρηματοδότηση διαφόρων ιταλικών βιοτεχνικών επιχειρήσεων κατά το 2007.

4.4.10 Κάθε χρόνο κάνουν την εμφάνισή τους στην ΕΕ των 27 περίπου 500 000 νέες επιχειρήσεις. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που παύουν να υπάρχουν είναι ελαφρώς χαμηλότερος ⁽³⁹⁾. Το 99 % των επιχειρήσεων που ιδρύονται ετησίως αντιστοιχεί σε ΜΜΕ και μεταξύ αυτών τουλάχιστον οι 240 000 είναι επιχειρήσεις που απαρτίζονται μόνο από ένα άτομο ⁽⁴⁰⁾.

4.4.11 Βάσει του παραδείγματος που αναφέρεται στο σημείο 4.4.9, με κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου 1 εκατομμυρίου ευρώ και με χρήση της χρηματοοικονομικής τεχνικής, θα μπορούσε να επιτευχθεί, στο πλαίσιο ενός Ταμείου Μικροπιστώσης, η εγγύηση δανείου ύψους 25 χιλιάδων ευρώ για 1 600 μικροεπιχειρηματίες.

4.5 Κοινωνική διαχείριση της πίστωσης

4.5.1 Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η πίστωση αποτελεί ένα από τα κυριότερα μέσα για την επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και για την υλοποίηση μιας «κοινωνικής οικονομίας της αγοράς».

4.5.2 Για αυτό το λόγο έκαναν σταδιακά την εμφάνισή τους και κέρδισαν έδαφος νέες θεωρήσεις της έννοιας της πίστωσης, στο πλαίσιο των οποίων επιδεικνύεται μεγαλύτερη ευαισθησία και παύει πλέον η πίστωση να γίνεται αντιληπτή αποκλειστικά και μόνο ως σχέση μεταξύ του πελάτη και του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, αλλά εκλαμβάνεται ως μέσο υψηλής κοινωνικής αξίας λόγω της συμβολής της στη δημιουργία καλύτερων και ασφαλέστερων θέσεων εργασίας και στην οικονομική ανάπτυξη.

4.5.3 Σύμφωνα με αυτή τη νέα και ευρύτερη θεώρηση, κρίνεται αναγκαία η κατανομή των κινδύνων που σχετίζονται με τη χορήγηση της πίστωσης μεταξύ περισσότερων φορέων.

4.5.4 Η κατανομή των κινδύνων μεταξύ περισσότερων φορέων:

- αυξάνει τις εγγυήσεις έναντι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων·
- μειώνει τα επιτόκια που σχετίζονται με την εκχωρηθείσα πίστωση·
- διευκολύνει τη χορήγηση δανείων στους αιτούντες.

4.5.5 Δυνάμει της κοινωνικής αξίας πρέπει η χορήγηση ενός δανείου να υπόκειται διαρκώς περισσότερο και διαρκώς αποτελεσματικότερα στην αρχή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και οι εργοδότες να προετοιμαστούν δεόντως και να ενστερνιστούν τις αξίες της βιώσιμης ανάπτυξης.

Βρυξέλλες, 18 Σεπτεμβρίου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

4.5.6 Η περιβαλλοντική πιστοποίηση EMAS ⁽⁴¹⁾ θεωρείται καταλληλότερη από άλλες πιστοποιήσεις προκειμένου να τεθεί ως προϋπόθεση στο πλαίσιο μιας διαδικασίας χρηματοοικονομικής τεχνικής σχετικής με την κοινωνική αποστολή της πίστωσης.

4.5.7 Κατά τη διάρκεια αυτών των τελευταίων ετών, μόνο μερικές δεκάδες χιλιάδες επιχειρήσεις μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν τα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα ⁽⁴²⁾. Υφίσταται συνεπώς ένα τεράστιο χάσμα μεταξύ της φαινομενολογίας του προβλήματος και των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, γεγονός το οποίο πρέπει να αποτελέσει κίνητρο για την εξέταση των αντικειμενικών δυνατοτήτων παρέμβασης με τη χρήση συστημάτων ικανών να μεγιστοποιήσουν τη συμμετοχή των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και να πολλαπλασιάσουν τα σχετικά αποτελέσματα.

4.5.8 Στις 20 και 21 Νοεμβρίου 1997, το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου —το οποίο είχε ως μοναδικό σημείο στην ημερήσια διάταξη του την απασχόληση— επικύρωσε, μεταξύ άλλων, τρεις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες προκειμένου να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να διατηρηθούν ανταγωνιστικές στις αγορές και ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις με στόχο να επικουρηθούν οι οικονομικοί κύκλοι κατά τρόπο ώστε να ενισχύσουν και να αυξήσουν την απασχόληση. Αυτές οι τρεις πρωτοβουλίες ήταν οι εξής: EMT-εκκίνηση (Μηχανισμός για τις τεχνολογικά προηγμένες επιχειρήσεις), JEV (Ευρωπαϊκή κοινή επιχείρηση) και ΜΜΕ-εγγυήσεις. Δύο από τις εν λόγω πρωτοβουλίες —EMT-εκκίνηση και ΜΜΕ-εγγυήσεις— αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην πίστωση.

4.5.8.1 Έως τα τέλη του 2005 περισσότερες από 277 000 ΜΜΕ είχαν επωφεληθεί των μηχανισμών ⁽⁴³⁾ του προγράμματος για την ανάπτυξη και την απασχόληση και του MAP (πολυετούς προγράμματος).

4.5.8.2 Ο μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ είναι ένα από τα σημαντικότερα ευρωπαϊκά προγράμματα που προορίζονται για τις ΜΜΕ ⁽⁴⁴⁾.

4.5.9 **Όταν γίνεται λόγος για κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου** στην περίπτωση των πολύ μικρών (23 εκατομμύρια επιχειρήσεις στην Ευρώπη) και των μικρών επιχειρήσεων (1,1 εκατομμύρια επιχειρήσεις στην Ευρώπη), εκ των οποίων το 90 % αντιστοιχεί σε ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες, **ουσιαστικά πραγματοποιείται αναφορά μόνο σε ποσοστό 5 έως 6 % του εν λόγω συνόλου.**

4.5.10 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να ενθαρρυνθούν νέες μορφές στήριξης της πίστωσης οι οποίες να καλύπτουν συγχρόνως και τις προσωπικές εταιρείες, όπως προβλέπεται για τα μέσα της χρηματοοικονομικής τεχνικής· ειδικά, η εφαρμογή τους θα παραμείνει ελλιπής παρακωλύοντας την ανάπτυξη των πολύ μικρών και των μικρών επιχειρήσεων κατά την έννοια του χρηματοοικονομικού πνεύματος.

⁽³⁹⁾ Πηγή: Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τις Επιχειρήσεις.

⁽⁴⁰⁾ Στην ΕΕ, το 49 % των μικροεπιχειρήσεων δεν απασχολούν προσωπικό και είναι ατομικές επιχειρήσεις.

⁽⁴¹⁾ Πρβλ. τον κανονισμό 1836/93/ΕΟΚ και τον κανονισμό 761/2001/ΕΚ.

⁽⁴²⁾ Έγγραφο διαβούλευσης για το το κοινοτικό πρόγραμμα υπέρ του επιχειρηματικού πνεύματος και της ανταγωνιστικότητας, 2006/2010, ΓΔ «Επιχειρήσεις», 2004, σημείο 118.

⁽⁴³⁾ Πηγή: COM(2007) 235 τελικό — Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τα χρηματοδοτικά μέσα του πολυετούς προγράμματος για την επιχείρηση και την επιχειρηματικότητα και ειδικότερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) (2001-2006).

⁽⁴⁴⁾ Στις 31.12.2005, η μέση χρησιμοποίηση της θυρίδας «Εγγυήσεις δανείων» ήταν της τάξεως του 67 %, της θυρίδας «Εγγυήσεις μικροπιστώσεων» της τάξεως του 66 % και της θυρίδας «Εγγυήσεις μετοχικού κεφαλαίου» της τάξεως του 65 %.